

Nyårslöftet för 2026

2026-01-08

Som vanligt, i den konstellation som vi träffas i på nyårsafton är timmen mellan klockan 23 och tolvslaget avsatt till en speciell aktivitet. Ett uttryck som känns igen från vårt målarbete i Svenska kyrkan Helsingborg. I målarbetet är ju strukturen Övergripande verksamhetsplan, verksamhetsplaner och aktiviteter. Nåväl – den här timmen kan verka lång när man hör om den – men tro mig, den går fort.

Vi började år 2 000 med denna speciella aktivitet och fastän gänget har fått nya medlemmar, så prosaiskt uttryck, kvarstår aktiviteten. De av oss som under åren har hittat andra sammanhang, genom flytt eller andra skäl, och ibland kommit tillbaka, som singlar eller med samma eller ny partner vittnar samstämt att det varken var maten, drycken eller festligheten de saknade mest när de inte längre var med, utan just denna aktivitet.

Mina vuxna barn hade inte som ni här tålmodigt så länge väntat på att aktivitetens innehåll beskrevs. De hade visat sin otålighet med gester, axelryckningar och suckar, och stängda inåt dragna ögonlock. Och de hade varit i gott sällskap.

Det är ingen tillfällighet att jag nämner barnen, inte heller att denna speciella aktivitet, som kanske är utbredd och som ni också är engagerade i, började just vid millenniumskiftet.

Liksom det flesta millenniumskiften innebar det andra skiftet stora förväntningar och föreställningar om något helt nytt. Om det första skiftet, alltså inför år 1 000, mer handlade om idén att världsrikenas tid var över och att allt skulle träda in i en ny fas – på jorden eller i himlen, beroende på vilken eskatologisk grundsyn man lutade åt, eller hade behov av för att överleva, så handlade det inför år 2 000 om något helt annat.

Att vi skapade denna aktivitet nyårsafton 1999 var alltså helt i linje med tidsandan i Sverige. Att vi ungefär, i ett tioårsspänn, en bra bit in i familjebildningen, var i samma ålder, bidrog också.

Aktiviteten är följande: att var och en utan att någon annan tillåts avbryta eller på annat sätt kommentera får en stund, med valfri längd, för att meddela sitt nyårslöfte.

Timmen går fort. Bara en röst i taget hörs. Någon är väldigt kortfattad, andra tar mer tid på sig. Det varierar vem som gör det ena eller andra från år till år. Vissa

har skrivit ned sitt löfte på papper, andra i mobilen. Några tar det faktiskt direkt utantill. Att alla har förberett sig noga är tydligt. Inget ord är oöverlagt eller spontant och något som man därför samtidigt backar från inför t ex blickar av förvåning eller motstånd.

Genom åren skulle jag säga att trots allt kul det här gänget har gjort på sommarstrand och ljusa nätter, på höstar i skog och framför brasor, på vintrar i backar och spår och ibland på vårsemestrar i London och New York, så är det faktiskt just genom att dela med oss av våra löften som vi har lärt känna varandra, tycka om varandra, omfamna varandra, förstå och hjälpa varandra.

Delandet, ja, och att vi formulerat först för oss själva, och sedan i gruppen, varje nytt års löfte, alltså varje nytt års riktning, etik, självbild, ansvar, avstamp, förändring, energi, och ju indirekt ånger, skuld samt ibland skam men alltid risktagande.

Så är det väl – att löftesgivande, om det gäller riktiga, krävande och formativa – eller som man sade förr danande, löften tar på krafterna, hugger in i själen, griper tag i personligheten och erbjuder såväl personen själv som omgivningen en ny gestaltning, och att det är ett risktagande. Därför behövs sammanhanget, en grupp, för att löften inte bara ska bli informativa utan också performativa, alltså verkningsfulla i och med att de utsägs. Gruppen som hör löftet medverkar till löftesuppfyllelsen. Var och en i gruppen bjuds ju in att hjälpa till med att fullfölja den riktning, den vilja, den stämning som löftet har. Utan lag inget jag, skulle man kunna säga.

I över 25 år har vi alltså delat våra löften – vissa med karaktären vision, i en anda av nu är det på tiden, och med förstärkningsord som mer, intensivare, mer regelbundet, andra löften har haft karaktären av stopp, aldrig mer, inte igen, och kompromisslös resoluthet.

I över 25 år har vi hjälpt varandra att hålla löfterna, och tolka dem i nya oförväntade situationer och när omständigheterna blivit omskakade.

Vissa löftesbrott, tänker nu bara på mina egna, är komiska. Som nyår 2002 när jag efter ett tufft år med sorg, inskolning av ännu ett barn på förskolan och perioder av barnsjukdomar, bytt jobb, flyttat några hundra meter inom Lund men på grund av marknaden tvingats ha kvar vårt svårsålda radhus i ett drygt halvår, nästan helt själv byggt till vårt fritidshus med ett sovrum för tonårsbarn och trädäck, för det var inne att sitta ute på sådana då och dricka cappuccino, utifrån känslan att nu måtte det vända, ställde mig upp och proklamerade att under 2003 ska ingen förändring ske i Kristian Lillös liv, att under 2003 ska jag konsolidera och leva lugnt, i stillhet och utan förändring. Jag minns att jag bland annat formulerade löftet så här: minsta antydning någonstans i huvudet eller rörelse i kroppen som skulle kunna leda till en handling, en förändring är att betrakta som ett projekt.

Och varje projektansökan ska avslås. Ingen tanke på förändring ska delges andra människor i familjen eller på jobbet, för då kanske de hakar på och så blir det förändring. Ingen spik ska slås i. Inte ens tänkas, köpas eller sorteras. Jag var så nöjd – en bedräglig inställning.

Vad hände då under 2003. Jo, vi hyrde ut släktens fritidshus och vårt nya hus som vi trivdes så väl i, sålde bilarna (den ena för bara skrotpremien), magasinerade alla möbler, alla personliga saker och minnen, tog barnen ur förskola och ur välfungerande grundskola, sade upp föreningsengagemang, tog tjänstledighet från våra älskade församlingar och flyttade till en sliten, ruffig lägenhet i hamnkvarteren i Liverpool.

Flyttade bokstavligen talat in i en kyrka som också var vandrarhem (och därför dygnet runt öppet), träffpunkt för daglediga, centrum för sjöfolk, fotbollsfans som ibland var väldigt glada och ibland dess motsats, och så självklart studenter som efterträdde aupaargenerationerna. Barnen började på engelsk förskola, 5 minuters inskolning, och på olika stadier i privatskolan. Den minste i kortbyxor året om. Samtliga i uniform med candy i fickorna. Allt blev nytt – året inga förändringar skulle ske. Komiskt – men viktigt att ta med sig som erfarenhet.

För några dagar sedan avlade jag alltså löftet för 2026, och det löftet har stoppkaraktär. Det ska hindra mig, och därför redan mina känslor och tankar, mycket svårt, från att bli nostalgisk.

Ett onödigt löfte och kontraproduktivt tycker nog någon att det vore att inte vilja ha med de svunna tiderna att göra och berikas av allt det som bär upp ens identitet i nuet och framöver.

Omöjligt löfte att hålla tänker nog många. Nostalgisk blir man helt enkelt med åren, när liksom inget mer är att förvänta sig. När livets väsentliga åtaganden som samtidigt är de mest passionerade är avslutade. Så är det kanske – men ett löfte bygger inte på en analys av genomförbarheten. Ett löfte bygger på nödvändigheten: Detta måste jag lova att försöka upprätthålla, eller ta avstånd från eller börja med.

Förutom att nostalgi således sägs vara en del av åldrandet så är nostalgi i sig något svårt att identifiera. Att, för att ta ett axplock, med glädje minnas barndomens lekar, vännerna, mammas och pappas självklara närvaro i allt och därför med evighetshorisont, och för att använda ett välbekant uttryck barndomens underbara jular, tonårens förälskelser och festande, studieårens upptäckter och intellektuella kunskaps- och färdighetsväxande, förlovningar, idealiteten, familjebildningen och åren då alla röster i hemmet var ljusa, frihetsåren när boet hastigt (och äntligen) blivit tomt, är det nostalgi? Om inte,

vad behöver komplettera minnet för att det ska bli nostalgiskt i fel mening? Är det bara när minnandet förskönar, som Israels folk när de bara mindes köttgrytorna, eller är det något annat? Ett svar är väl att det är individuellt, och som vi fullöser de flesta frågor i vår tid genom att säga: Det är både och!

Under några timmar på nyårsdagen gick jag så genom mina bokhyllor därhemma, mina klädgarderober, mina kartonger, gudstjänsttagendor, CD skivor (ålderstecken att ha sådana, jag vet), klippböckerna, recepten, gamla årgångar av tidningen Vi, tidningen Mat och tidningen Amnesty, samt det allra svåraste: mina spellistor på Spotify.

Och det var under de timmarna som insikten växte fram, alltså redan innan jag gått genom mina predikningar sedan 1983, artiklar under åren och Blogg sedan 2014, att jag är ju nostalgi personifierad. Under olika faser på olika sätt, i varierande litterära genrer och stilar, mer eller mindre avsiktligt, och mer eller mindre tydligt. Ja, nostalgimarinad, det är jag.

I stället för att bli nedstämd av denna insikt och slänga alla minna livssouvenirer och minnesartefakter började jag reflektera över om det är min kristna tro, kyrkans tro och tradition och uttryckssätt som gett min naturligt medfödda förmåga till nostalgi, både syre, bränsle och värme.

Är det så att Bibelns berättelser, frälsningshistorien, kyrkoårets ständiga och årligen upprepade glorifierande av det som varit liksom den klassiska musikens och de älskade psalmernas oöverträfflighet, som jag ju levte i och av, tolkat världen och mig själv med hjälp av, medvetet som undermedvetet, har fyllt mig till bredden med nostalgi. Är det därför jag älskar vemodet, böcker som handlar om dimmor, och musik i moll, tavlor utan färg, filmer med ambivalenta slutscener och människor från förr?

Självklart delar jag med mig av dessa tankar till er för att vi också är en grupp, och för att jag tror att det är avgörande att vi talar med varandra om sådant här: alltså vilka vi är, vad vi känner och hur vi tar ut kursen, våra bevekelsegrunder, blindskär och fyrar. Men också vad som ingår i vår tro, hur den formar oss som människor, våra perspektiv och då också de introspektiva. På ett djupare plan handlar det ju för oss som kyrka om det stora allvaret om det allvar som varken är tråkigt eller opersonligt. Att vi som del av Guds mission:

- är med i, och inte mot Guds rörelse,
- inte fryser nuet med dåets bilder,
- inte förväxlar saknad med längtan.

Kort sagt: att vi inte skymmer Guds nu genom nostalgi, eller som Luther sade, fastnar i en historiserande tro. En tro som med förtröstan tror på sig själv,

upprepar det som var, känslomässigt och starkt, men utan ett nu, ansvar och tillit, och en "redan nu" skapande framtid.

Årets bön som konsekvens av Nyårslöftet för 2026, eller löftet som en följd av bönen:

Att vi som del av Guds mission inte låter våra egna eller andras invanda rutiner, slokande drömmar, eller traditionskrav leda till att vi blir en kyrka av nostalgi, inte heller en sådan där nostalgin är förklädd i glättighet och postmodernitet, utan en kyrka med kärnvärdena närvaro, öppenhet och hopp, ber jag om, och lovar er! Amen.